

Minister Plasterk;
Urban Envoy Beets
Ministerie van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

7 april 2016,
Amsterdam

Excellentie, Geachte heer Plasterk,
Urban Envoy, Geachte heer Beets,

De European Cultural Foundation, samen met Pakhuis de Zwijger, Agora Europa, wethouder cultuur in Amersfoort mevrouw Houweling, Leeuwarden – Fryslân Europese culturele hoofdstad 2018, Kunsten '92, Vereniging van Openbare Bibliotheken, Connected Action for the Commons, European Alternatives, Culture Action Europe, Eutropian en Rede DLBC LISBOA – zijn verheugd dat het Nederlandse EU-voorzitterschap de EU Urban Agenda actief leidt.

Met deze brief willen wij het **belang benadrukken van het opnemen van cultuur en participatieve governance modellen in de EU Urban Agenda.**

Participatieve governance modellen bieden een duurzame manier van samenwerken om de huidige problematiek van Europese steden en stedelijke regio's aan te pakken. Wij hebben 23 van deze inspirerende modellen en praktijkvoorbeelden verzameld in het [Build the City Manifest, dat u hier kan vinden](#). De verzameling bewijst dat steden door middel van burgerparticipatie en co-creatie, herbestemde gebieden tot levendige culturele plekken zijn herontwikkeld, de huur van huisvesting tot 50% is verminderd door coöperatieve woonprojecten en waar op een duurzamere wijze energie en voedsel wordt geproduceerd. Cultuur draagt bij aan maatschappelijke vernieuwing in steden, geeft zelfrespect aan gemeenschappen, maar draagt ook sterk bij aan de binding tussen cultureel diverse gemeenschappen. Met het groeiend aantal migranten en vluchtelingen die naar Europa komen, is de behoefte aan cultuur en een informele leeromgeving groter. Het verbindt mensen, creëert een gezamenlijke identiteit en draagt zorg voor een veiligere leefomgeving. Uiteindelijk gaat het om de mensen en gemeenschappen die ons sociaal weefsel vormen.

Voor het verbeteren van EU-regelgeving en financiering rondom de twaalf thema's, zijn burgers daarom waardevolle stakeholders die direct betrokken zijn bij de stedelijke problematiek. Zij bezitten een rijkdom aan kennis die ingezet kan worden in de 'Action Plans' binnen de partnerschappen.

Daarom verzoeken wij Nederland en de andere EU-lidstaten cultuur en participatieve governance modellen op te nemen, zodat civil society organisaties (CSO's), burgers en gemeenschappen als gelijkwaardige partners en stakeholders worden beschouwd in de ontwikkeling en implementatie van de EU Urban Agenda. Om dit te bereiken dragen we drie concrete voorstellen voor.

Onze drie voorstellen zijn:

- 1. Het opnemen van civil society organisaties (CSO's), gemeenschappen en burgers als stakeholders in het Pact van Amsterdam en de partnerschappen door:**
  - **burger-publieke (civil-public) initiatieven** onderdeel te laten maken van de partnerschappen als een model van 'good urban governance'. Zoals blijkt uit de praktijkvoorbeelden van het *Build the City Manifest* hebben burger-publieke partnerschappen een grote impact gehad op huisvesting, duurzame gebiedsontwikkeling, armoede in steden, etcetera. Door het betrekken van burgers en gemeenschappen, die verder gaan dan traditionele consultaties, worden zij gelijkwaardige partners in besluitvorming (co-governance) en stedelijke ontwikkeling (co-design). Deze burger-publieke initiatieven creëren een breder draagvlak voor de implementatie van EU-regelgeving en besluitvorming. Zij bieden betere oplossingen door de brede ervaring van burgerinitiatieven met stedelijke problematiek en verbetert direct de democratische legitimiteit van de Europese Unie.
Methodologie, instrumenten en acties die ingezet kunnen worden: steden zijn het meest geschikte overheidsniveau om burgers te betrekken bij de partnerschappen. Steden kunnen een combinatie van participatieve methoden en instrumenten inzetten door middel van bijvoorbeeld: participatieve workshops, werkbezoeken, focusgroepen, digitale platforms, enzovoort.
  - **de introductie van het themapartnerschap: Co-creating the City – steden vormgeven door burgerparticipatie.**
Het erkennen van het sterk toegenomen aantal burgerinitiatieven in Europa en de bijdrage van burgers aan stedelijke ontwikkeling, kan worden bevestigd door het vormen van de partnerschap 'Co-creating the City'. In deze partnerschap kan worden getest hoe steden burgerparticipatie kunnen versterken en waar burgers evenwaardige partners zijn in het vormgeven, bijdragen aan en evalueren van de EU

Urban Agenda. Een effectieve methode kan het creëren van burger-publieke partnerschappen zijn, dat via dit thema getest kan worden.

- Zoals ook in het Advies van het Europees Economische en Sociale Comité (EESC) wordt voorgesteld, zouden partnerschappen **een gelijkwaardigere representatie moeten weergeven door een evenwaardigere betrokkenheid van CSO's, gemeenschappen en burgers**. Het Pact van Amsterdam zou daarbij nog meer duidelijkheid kunnen bieden op twee punten: ten eerste, hoe worden CSO's, burgers en gemeenschappen geselecteerd of geïdentificeerd voor de partnerschappen, hoe worden zij geconsulteerd en betrokken in de ontwikkeling van de partnerschap en op welke manier maken zij deel uit van de rapportage aan de Urban Agenda Groep? Ten tweede, stellen wij een hoger aantal CSO's, burgers en gemeenschappen voor in de partnerschappen. Het succes van de partnerschap wordt immers voor een groot deel bepaald door de implementatie op lokaal niveau.

2. Maak van cultuur een *cross-cutting issue*

Het concept Pact van Amsterdam beschrijft dat samenwerking tussen civil society en steden ook de culturele kwaliteit van stedelijke regio's bepaalt. Hieruit blijkt dat de rol van cultuur een factor is in de kwaliteit van steden. Het Pact zou daarom kunnen profiteren van het meenemen van cultuur in de partnerschappen, dat kan worden bereikt door cultuur een 'cross-cutting issue' te maken. Bijvoorbeeld, de stad Solin (Kroatië) heeft in samenwerking met studenten en burgers een plan ontwikkeld om een onontwikkeld gebied te veranderen in een levendig, cultureel gebied voor de omringende bewoners. De stad Leeuwarden laat zien dat, als Europese Culturele Hoofdstad 2018, cultuur ingezet kan worden om stedelijke armoede tegen te gaan, de kwaliteit van educatie te verbeteren en extra banen te creëren. Dit doet de stad door 'bottom-up' processen, geleid door burgers, in te zetten. Daarnaast heeft Leeuwarden cultuur naar voren gebracht als thema in de citydeals. Bovendien wordt door een groeiend aantal migranten en vluchtelingen de behoefte aan de toegang tot cultuur groter, doordat cultuur verbinding binnen gemeenschappen en onderling creëert. Het thema 'the inclusion of migrants and refugees', kan daarmee sterk profiteren door cultuur op te nemen.

3. Implementeer evaluatie en effectiviteitsbeoordelingen

Het is van belang dat een evenwichtige methodologie, gebaseerd op kwantitatieve en kwalitatieve methoden voor monitoren en evaluatie, ontwikkeld worden voor de EU Urban Agenda. Het meten van de effectiviteit van de partnerschappen, bijvoorbeeld bij 'the inclusion of migrants and refugees' partnerschap, heeft een integrale aanpak van evaluatie, gebaseerd op maatschappelijke impact (volgens het EESC advies

mist de maatschappelijk impact beoordeling nog) en de indirecte of 'spillover' effecten op andere gebieden.

Wij hopen dat deze voorstellen opgenomen kunnen worden in het Pact van Amsterdam, dat op 30 mei 2016 zal worden getekend, zodat het Pact niet alleen effectief, maar ook toekomstgericht en inspirerender wordt voor steden en stedelijke gebieden in Europa. Deze doelstellingen zullen ook worden meegenomen in de *City Makers Agenda*, die ook op 30 mei gepresenteerd zal worden door Pakhuis de Zwijger en Agora Europa aan de EU-lidstaten.

We hebben onze voorstellen niet alleen op onze en onze partner's ervaring van de verzamelde praktijkvoorbeelden gebaseerd, maar ook op de volgende gepubliceerde verslagen en rapporten, waaronder:

- **EESC Advies over de toekomst van de stedelijke agenda van de EU vanuit het oogpunt van het maatschappelijk middenveld** (februari 2016): het advies benadrukt dat voor het formuleren van de meest effectieve voorzieningen, publieke acceptatie en het bereiken van strategische doelen niet bereikt kan worden zonder draagvlak van burgers en lokale CSO's;
- **Riga Declaratie**: roept op om participatieve vormen van aanpak te gebruiken, waardoor EU-beleid wordt verbonden met de lokale praktijk van burgers en het verder delen van goede praktijkvoorbeelden;
- **Concept advies van het Comité van de Regio's**: dat oplossingen voor stedelijke problematiek gevonden zouden moeten worden in hedendaagse governance modellen met een integrale aanpak;
- **Eigen initiatief rapport van Europarlementariër Kerstin Westphal over de stedelijke dimensie in EU-beleid**: dat 'multi-level modellen' samenwerking verbeteren, zowel verticaal als horizontaal, tussen gouvernementele en non-gouvernementele spelers op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau, en daarmee burgers meer betrekken bij beleid en direct de democratische legitimiteit van de EU verbeteren;
- **European Commissie, DG Connect**, in het rapport over de toekomst van steden in 2050 [Futurium]: Steden in heel Europa met elkaar de concurrentie aangaan als 'places to be', en daarbij hun eigen vormen van participatief burgerschap ontwikkelen om co-creatie van het stedelijke landschap structureel te stimuleren en het multiculturele sociaal weefsel.

Mocht u naar aanleiding van de voorstellen in deze brief verder van gedachten willen wisselen, dan horen wij dat graag. Wij kijken uit naar uw reactie en verdere suggesties.

Hoogachtend,

Katherine Watson, directeur [European Cultural Foundation](#)

En met de officiële ondersteuning van:

[Pakhuis de Zwijger](#)

[Agora Europa](#)

Wethouder van cultuur Amersfoort Bertien Houweling

[Leeuwarden – Fryslân, Europees culturele hoofdstad 2018](#)

[Vereniging van Openbare Bibliotheken](#)

[Kunsten '92](#) - *Vereniging voor Kunst, Cultuur en Erfgoed*

[Connected Action for the Commons](#) – *vertegenwoordigd door Culture 2 Commons - Alliance Operation City, Clulture Network, Right to the City – (Kroatië), Les Tetes de l'Art (Frankrijk), Krytyka Polityczna (Polen), Oberliht (Moldavië), Platoniq - Goteo (Spanje) en Subtopia (Zweden)*

[European Alternatives](#)

[Culture Action Europe](#)

[Eutropian](#)

[Rede DLBC LISBOA](#)

En mede ondersteund door het [Europees Economisch en Sociaal Comité](#), zoals geformuleerd in hun advies